

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Управління ризиками та економічною безпекою»

Ступінь освіти	доктор філософії
Спеціальність	073 Менеджмент
Освітня програма	«Менеджмент»
Тривалість викладання	2 курс, 3 семестр, 5–6 чверті
Кількість кредитів	4 кредити ЄКТС (120 годин)
Заняття:	
Лекції	2 години на тиждень
Практичні	3 години на тиждень
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»:

<https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4255>

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти

Онлайн-консультації: Microsoft Teams – група_Управління ризиками та економічною безпекою

Інформація про викладачів:

Іванова Марина Іллівна (лекції та практичні),
доктор економічних наук, професор, професор
кафедри менеджменту

Персональна сторінка:

<https://mvs.nmu.org.ua/ua/teachers/Ivanova/>

E-mail:

ivanova.m.i@nmu.one

1. Анотація до курсу

Дисципліна «Управління ризиками та економічною безпекою» належить до переліку фахових освітніх компонент за спеціальністю, що пропонуються в рамках циклу спеціальної підготовки здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня освітньої програми «Менеджмент» спеціальності 073 Менеджмент на другому році навчання. Вивчення освітньої компоненти «Управління ризиками та економічною безпекою» дозволить здобувачам вищої освіти отримати навички нейтралізації негативного впливу екзогенних та ендогенних чинників впливу та ризиків на економічну безпеку

промислових підприємств, запобігати потенційним або прихованим (латентним) загрозам і ризикам та нівелювати фактичні небезпеки, що потребує подальшого пошуку превентивних заходів, спрямованих на забезпечення їх економічної безпеки та сталого розвитку.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «**Управління ризиками та економічною безпекою**» є формування компетентностей, які забезпечують оволодіння сучасним методичним інструментарієм, практичними навичками з передбачення втрат в умовах невизначеності, оцінювання та управління ризиками, визначення економічної безпеки, виявлення напрямів забезпечення економічної безпеки та сталого розвитку в умовах динамічно змінюваного і нестабільного зовнішнього середовища.

Завдання курсу:

- формування понятійного апарату на основі теоретичного вивчення дисципліни;
- визначення ризиків в соціально-економічному розвитку;
- розвиток навичок ідентифікації деструктивних чинників, ризиків та загроз економічній безпеці підприємств та визначення критеріїв її оцінювання
- систематизація методичного інструментарію інтегрального оцінювання економічної безпеки підприємств;
- використання сучасного інструментарію оцінювання факторів зовнішнього середовища при управлінні ризиками;
- діагностування моделі забезпечення економічної безпеки підприємств та її вразливості під впливом екзогенних чинників;
- оцінювання дієвості моделі забезпечення економічної безпеки підприємств за рівнем економічної суцесії;
- розвиток навичок забезпечення економічної безпеки підприємств шляхом використання податкових преференцій;
- використання форензік-сервісу як запоруки економічної безпеки підприємств;
- формування імітаційної моделі запровадження на підприємствах системи комплаєнс-контролю;
- визначення ролі ризиків в системі економічної безпеки підприємства для забезпечення сталого розвитку.

3. Результати навчання:

Очікувані дисциплінарні результати навчання:

- 1) ідентифікувати деструктивні чинники, ризики та загрози економічній безпеці підприємств та визначити критерії її оцінювання;
- 2) систематизувати методичний інструментарій інтегрального оцінювання економічної безпеки підприємств;
- 3) використовувати сучасний інструментарій оцінювання факторів зовнішнього середовища при управлінні ризиками;

- 4) діагностувати моделі забезпечення економічної безпеки підприємств та її вразливості під впливом екзогенних чинників;
- 5) оцінювати дієвість моделі забезпечення економічної безпеки підприємств за рівнем економічної суцесії;
- 6) забезпечити економічну безпеку підприємств шляхом використання податкових преференції;
- 7) використовувати форензік-сервіс як запоруку економічної безпеки підприємств;
- 8) формувати імітаційну модель запровадження на підприємствах системи комплаєнс-контролю;
- 9) визначити роль ризиків в системі економічної безпеки підприємства для забезпечення сталого розвитку.

4. Структура курсу

Тематика занять	Вид занять	Ресурси
Тема 1. Ризики в соціально-економічному розвитку	Лекція	Силабус Презентація https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4255
1.1 Поняття ризик. Причини виникнення		
1.2 Етимологія поняття «ризик» та його взаємозв'язок із дефініцією «економічний ризик»		
1.3 Взаємозв'язок ризику та економічної безпеки як похідної сукупності внутрішніх і зовнішніх інтересів стейкхолдерів		
1.4 Вплив екологічної складової на формування інвайронменталізованої економіки		
Тема 2. Ідентифікація деструктивних чинників, ризиків та загроз в управлінні економічною безпекою підприємств та визначення критеріїв їх оцінювання	Лекція	Силабус Презентація https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4255
2.1 Загрози та ризики в економічній безпеці підприємництва та визначення ризикових факторів		
2.2 Сучасні підходи оцінювання ризиків та економічної безпеки		
2.3 Особливості використання детермінаційного підходу в умовах постійних трансформаційних змін в економіці		
Тема «Ризики в соціально-економічному розвитку та ідентифікація деструктивних чинників, ризиків і загроз в управлінні економічною безпекою підприємств, визначення критеріїв їх оцінювання»	1 практичне заняття	Кейси «Управління ризиками та економічною безпекою»
Тема 3 Систематизація методичного інструментарію інтегрального оцінювання економічної безпеки підприємств	Лекція	Силабус Презентація

3.1 Порівняння Р- та N-підходів до інтегрального оцінювання економічної безпеки підприємств		https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4255
3.2 Вплив цифровізації на економічну безпеку підприємств та її оцінювання за діджитал-підходом		
3.3 Оцінювання економічної безпеки металургійних підприємств за бенефіціарним підходом		
3.4 Використання стейкхолдер-підходу при оцінюванні економічної безпеки		
3.5 Особливості застосування репутаційного підходу оцінювання економічної безпеки підприємств		
3.6 Використання «піраміди економічної безпеки підприємства» як інноваційного підходу до оцінювання економічної безпеки підприємств		
3.7 Інформаційне забезпечення оцінювання економічної безпеки підприємств		
Тема «Систематизація методичного інструментарію інтегрального оцінювання економічної безпеки підприємств»	2 практичне заняття	Кейси «Управління ризиками та економічною безпекою»
Тема «Необхідність оцінювання факторів зовнішнього середовища при управлінні ризиками»	Лекція	Силабус Презентація https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4255
4.1 Дослідження екзогенних чинників впливу на управління ризиками та забезпечення економічної безпеки підприємств		
4.2 Оцінювання ризиків та загроз економічній безпеці металургійних підприємств		
4.3 Ризик-фактори, що опосередковано впливають на економічну безпеку підприємств		
Тема «Необхідність оцінювання факторів зовнішнього середовища при управлінні ризиками»	3 практичне заняття	Кейси «Управління ризиками та економічною безпекою»
Тема 5 Діагностика моделі забезпечення економічної безпеки металургійних підприємств та її вразливості під впливом екзогенних чинників	Лекція	Силабус Презентація https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4255
5.1 Застосування інструментарію Due Diligence для отримання інформації необхідної для моделювання		
5.2 Методика визначення складових Due Diligence		
Тема «Діагностика моделі забезпечення економічної безпеки металургійних підприємств та її вразливості під впливом екзогенних чинників»	4 практичне заняття	Кейси «Управління ризиками та економічною безпекою»

Тема 6. Оцінка дієвості моделі забезпечення економічної безпеки підприємств за рівнем економічної суцесії	Лекція	Силабус Презентація https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4255
6.1 Методика розрахунку декаплінг-фактору		
6.2 Визначення економічної безпеки підприємств за «пірамідою економічної безпеки»		
6.3 Перевірка значущості моделі оцінювання економічної суцесії металургійних підприємств за декаплінг-підходом		
Тема «Оцінка дієвості моделі забезпечення економічної безпеки підприємств за рівнем економічної суцесії»	5 практичне заняття	Кейси «Управління ризиками та економічною безпекою»
Тема 7. Податкові преференції як запорука забезпечення економічної безпеки металургійних підприємств	Лекція	Силабус Презентація https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4255
7.1 Найрозповсюджені політики забезпечення економічної безпеки металургійних підприємств		
7.2 Модифікація механізму податкового стимулювання інноваційно-активних металургійних підприємств		
Тема «Податкові преференції як запорука забезпечення економічної безпеки металургійних підприємств»	6 практичне заняття	Кейси «Управління ризиками та економічною безпекою»
Тема 8. Форензік-сервіс як запорука економічної безпеки підприємств	Лекція	Силабус Презентація https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4255
8.1 Корпоративне шахрайство та ризик корпоративного шахрайства як постійна загроза для бізнесу		
8.2 Форензік як інструмент боротьби з корпоративним шахрайством		
8.3 Оцінювання очікуваної вразливості впливу ідентифікованих ризиків та загроз на економічну безпеку підприємств		
Тема 9. Імітаційна модель запровадження на металургійних підприємствах системи комплаєнс-контролю	Лекція	Силабус Презентація https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4255
9.1 Система комплаєнс-контролю ризиків		
9.2 Застосування стейкхолдер-підходу при управлінні ризиками		
9.3 Ризик-апетит та профіль комплаєнс-ризиків		
9.4 Дорожня карта формування та запровадження системи комплаєнс-контролю		
Тема «Форензік-сервіс як запорука економічної безпеки підприємств та особливості імітаційної моделі запровадження	7 практичне заняття	Кейси «Управління ризиками та економічною безпекою»

на металургійних підприємствах системи комплаєнс-контролю»		
Тема 10. Ризики в системі економічної безпеки підприємства для забезпечення сталого розвитку	Лекція	Силабус Презентація https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4255
10.1 Ризик-менеджмент як інструмент забезпечення сталого розвитку		
10.2 Концепція формування системи управління ризиками в системі менеджменту підприємства		
10.3 Напрями розвитку превентивного управління ризиками на промислових підприємствах		
10.4 Механізм управління ризиками для забезпечення сталого розвитку		
Тема 10. Ризики в системі економічної безпеки підприємства для забезпечення сталого розвитку	8 практичне заняття	Кейси «Управління ризиками та економічною безпекою»
Підведення підсумків роботи за семестр, оголошення оцінок		Відкриті запитання

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

На лекційних та практичних заняттях обов'язково мати з собою гаджети зі стільниковим інтернетом.

Активованій аккаунт університетської пошти (student.i.p@nmu.one) на Microsoft Office365.

Перевірений доступ з ПК чи мобільного гаджету до за стосунків Microsoft Office: Teams, Moodle.

Інстальований на ПК та мобільних гаджетах пакет програм Microsoft Office (Word, Excel, Power Point).

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

6.2. Засоби та процедури

Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з виконання контрольної роботи, виконання і захисту практичних робіт та індивідуального завдання складатиме не менше 60 балів.

Поточна успішність складається з успішності за 8 (вісім) **практичних завдань** по 5 балів (**40 балів**), оцінки за виконання **індивідуальної роботи** (**20 балів**: оцінювання ризиків та рівня економічної безпеки підприємств) або **написання тез** та участі у конференції (**20 балів**) та **контрольну роботу** (**40 балів** – максимально оцінка). Отримані бали за лекційну контрольну роботу, виконання індивідуальної роботи та роботу на практичних заняттях додаються. Максимально за поточною успішністю здобувач може набрати 100 балів.

Підсумкове оцінювання	Екзамен відбувається у формі комплексної контрольної роботи, екзаменаційні білети складаються з 4 відкритих питань по 25 балів кожен, на які необхідно надати докладні відповіді та пояснення з питань. Максимальна кількість балів, яка може бути отримана за результатами екзамену – 100 балів .
Практичні заняття	Демонстрація та обговорення презентацій; дебати та дискусії, кейси, де відпрацьовуються навички критичного мислення та аналізу, комплексного розв'язання проблем, з використанням індивідуального та креативного підходу. 8 практичних занять по 5 балів. Максимально оцінюється в 40 балів
Індивідуальна робота	Кожен здобувач/ка може обрати один з двох варіантів: виконати індивідуальну розрахункову роботу, яка передбачає оцінювання ризиків та рівня економічної безпеки підприємств суб'єктів господарювання України; або написати тези та взяти участь у конференції із публічною апробацією результатів дослідження. Максимально оцінюється в 20 балів
Лекційні заняття	Лекційна контрольна робота максимально оцінюється у 40 балів та передбачає надання докладних відповідей та пояснень на 4 відкритих питання по 10 балів кожне

6.3. Критерії

6.3.1. Критерії оцінювання **практичного заняття**: за обговорення питань та участь у дискусії максимально можна отримати 5 балів за одне практичне заняття:

- 5 балів: активна участь у дебатах, дискусії (виступи, коментарі, активне слухання), володіння навчальним матеріалом, наведення аргументованих відповідей із посиланням на джерела;
- 4 бали: активна участь у дебатах, дискусії (виступи, коментарі, активне слухання), володіння навчальним матеріалом з незначними помилками за сутністю обговорюваних питань;
- 3 бали: активна участь у дискусії (виступи, коментарі, активне слухання) без достатнього володіння навчальним матеріалом, що має стосунок до теми обговорення;
- 2 бали: залучення до дискусії викладачем, неуважність, відсутність достатніх знань про предмет обговорення;
- 1 бал: небажання брати участь в дискусії, відсутність достатніх знань про предмет обговорення, але слухання дебатів та дискусії.

6.3.2. Критерії оцінювання *індивідуальної роботи*. За виконання індивідуального розрахункового завдання максимально можна отримати 20 балів:

- 17-20 балів: володіння навчальним матеріалом, правильність розрахунків, наведення аргументованих висновків;
- 13-16 балів: володіння навчальним матеріалом з незначними помилками, незначні помилки в розрахунках, наведення аргументованих висновків;
- 9-12 балів: недостатнє володіння навчальним матеріалом, незначні помилки в розрахунках, висновки аргументовано;
- 5-8 бали: не достатнє володіння навчальним матеріалом, грубі помилки в розрахунках, висновки не аргументовано, але уважне слухання обговорюваних питань;
- 1-4 бали: відсутність достатніх знань про методи рішення завдання, грубі помилки в розрахунках, висновки не аргументовано.

6.3.3. Критерії оцінювання *тез за участю у конференції*:

- 16-20 балів – тези написані та подані до організаційного комітету згідно графіка, є дотичними до ОК та / або тематики дисертаційного дослідження;
- 11-15 балів – тези написані, але не подані до організаційного комітету згідно графіка, є дотичними до ОК та / або тематики дисертаційного дослідження;
- 6-10 балів – тези написані, але не подані до організаційного комітету згідно графіка, є недотичними до ОК та / або тематики дисертаційного дослідження;
- 1-5 балів – затверджена тематика написання тез, узгоджений перелік використаної літератури;
- 0 – тези не написані.

6.3.4. Критерії оцінювання *екзаменаційної роботи*

Екзаменаційна робота передбачає надання докладних відповідей та пояснень на 4 питання. Бали за кожне питання наведені в дужках. Максимальна кількість балів, яка може бути отримана за результатами екзамену – **100** балів (4 питання по 25 балів).

Критерії оцінювання за кожним питанням:

25 балів Здобувач демонструє теоретичні знання, які стосуються управління ризиками та економічною безпекою, демонструє добре розуміння ролі ризиків в соціально-економічному розвитку підприємств, головних складових, має аналітичні навички щодо оцінювання рівня економічної безпеки та може запропонувати заходи забезпечення сталого розвитку. Обґрунтовує свою думку.

23–24 бали. Здобувач демонструє теоретичні знання, які стосуються управління ризиками та економічною безпекою, демонструє добре розуміння ролі ризиків в соціально-економічному розвитку підприємств, головних складових, має аналітичні навички щодо оцінювання рівня економічної безпеки

та може запропонувати заходи забезпечення сталого розвитку. Не достатньо обґрунтовує свої думки.

21–22 бали. Здобувач демонструє теоретичні знання, які стосуються управління ризиками та економічною безпекою, демонструє добре розуміння ролі ризиків в соціально-економічному розвитку підприємств, головних складових, не має достатніх аналітичних навичок щодо оцінювання рівня економічної безпеки та не може запропонувати заходи забезпечення сталого розвитку.

19–20 бали. Здобувач демонструє теоретичні знання, які стосуються управління ризиками та економічною безпекою, демонструє не зовсім добре розуміння ролі ризиків в соціально-економічному розвитку підприємств, головних складових, не має аналітичних навичок щодо оцінювання рівня економічної безпеки та не може запропонувати заходи забезпечення сталого розвитку.

16–18 бали Здобувач показує недостатнє розуміння питань, не надає необхідної інформації щодо поставленого питання і наводить непотрібну інформацію. Відповіді занадто короткі.

0–15 бали Здобувач не демонструє знання або розуміння поставленого питання, характеризується розумінням структури курсу, предметом та об'єктом дослідження. Більша частина матеріалу у відповідях не має ніякого значення.

Відкриті питання для підготовки до іспиту

1. Поняття ризик. Причини виникнення
2. Етимологія поняття «ризик» та його взаємозв'язок із дефініцією «економічний ризик»
3. Взаємозв'язок ризику та економічної безпеки як похідної сукупності внутрішніх і зовнішніх інтересів стейкхолдерів
4. Вплив екологічної складової на формування інвайронменталізованої економіки
5. Загрози та ризики в економічній безпеці підприємництва та визначення ризикових факторів
6. Сучасні підходи оцінювання ризиків та економічної безпеки
7. Особливості використання детермінаційного підходу в умовах постійних трансформаційних змін в економіці
8. Порівняння Р- та N-підходів до інтегрального оцінювання економічної безпеки підприємств
9. Вплив цифровізації на економічну безпеку підприємств та її оцінювання за діджитал-підходом
10. Оцінювання економічної безпеки металургійних підприємств за бенефіціарним підходом
11. Використання стейкхолдер-підходу при оцінюванні економічної безпеки
12. Особливості застосування репутаційного підходу оцінювання економічної безпеки підприємств
13. Використання «піраміди економічної безпеки підприємства» як

інноваційного підходу до оцінювання економічної безпеки підприємств

14. Інформаційне забезпечення оцінювання економічної безпеки підприємств

15. Дослідження екзогенних чинників впливу на управління ризиками та забезпечення економічної безпеки підприємств

16. Оцінювання ризиків та загроз економічній безпеці металургійних підприємств

17. Безпрецедентне зростання обсягів металовиробництва

18. Залежність економічної безпеки металургійних підприємств від кон'юнктури світового ринку металопродукції

19. Вплив дефолту металургійної галузі на економічну безпеку підприємств

20. Ризик-фактори, що опосередковано впливають на економічну безпеку підприємств

21. Застосування інструментарію Due Diligence для отримання інформації необхідної для моделювання

22. Методика визначення складових Due Diligence

23. Операційний Due Diligence

24. Вплив ендогенних чинників на економічну безпеку

25. Податковий Due Diligence

26. Технічний Due Diligence

27. Маркетинговий Due Diligence

28. Фінансовий Due Diligence

29. Екологічний Due Diligence

30. Методика розрахунку декаплінг-фактору

31. Визначення економічної безпеки підприємств за «пірамідою економічної безпеки»

32. Оцінювання *finanDecoupling* за декаплінг-підходом

33. Оцінювання *socialDecoupling* за декаплінг-підходом

34. Оцінювання *ecoDecoupling* за декаплінг-підходом

35. Перевірка значущості моделі оцінювання економічної суцесії металургійних підприємств за декаплінг-підходом

36. Найрозповсюджені політики забезпечення економічної безпеки металургійних підприємств

37. Державна політика забезпечення економічної безпеки металургійних підприємств Китаю

38. Державна політика забезпечення економічної безпеки металургійних підприємств Японії

39. Державна політика забезпечення економічної безпеки металургійних підприємств Індії

40. Державна політика забезпечення економічної безпеки металургійних підприємств США

41. Державна політика забезпечення економічної безпеки металургійних підприємств Південної Кореї

42. Державна політика забезпечення економічної безпеки

металургійних підприємств ЄС

43. Державна політика забезпечення економічної безпеки металургійних підприємств Туреччини

44. Державна політика забезпечення економічної безпеки металургійних підприємств Бразилії

45. Державна політика забезпечення економічної безпеки металургійних підприємств України

46. Модифікація механізму податкового стимулювання інноваційно-активних металургійних підприємств

47. Корпоративне шахрайство та ризик корпоративного шахрайства як постійна загроза для бізнесу

48. Форензік як інструмент боротьби з корпоративним шахрайством

49. Оцінювання очікуваної вразливості впливу ідентифікованих ризиків та загроз на економічну безпеку підприємств

50. Система комплаєнс-контролю ризиків

51. Застосування стейкхолдер-підходу при управлінні ризиками

52. Ризик-апетит та профіль комплаєнс-ризиків

53. Дорожня карта формування та запровадження системи комплаєнс-контролю

54. Ризик-менеджмент як інструмент забезпечення сталого розвитку

55. Концепція формування системи управління ризиками в системі менеджменту підприємства

56. Напрями розвитку превентивного управління ризиками на промислових підприємствах

57. Механізм управління ризиками для забезпечення сталого розвитку

7. Політика курсу

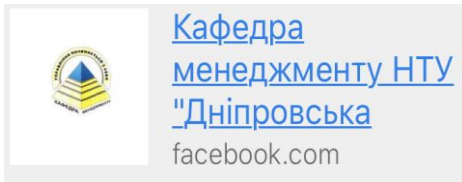
7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів) що можуть використовуватися в освітньому процесі. Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням «Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка». http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика.

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на Office365 та відвідування групи дисципліни у Microsoft Teams.

Рекомендуємо створити профілі та підписатися на сторінки кафедри менеджменту у Facebook.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота у рамках дисципліни дистанційно у додатку Microsoft Moodle (www.do.nmu.org.ua).

Усі письмові запитання до викладача стосовно дисципліни мають надсилатися на університетську електронну пошту або до групи в Teams.

7.3. Політика щодо перескладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять.

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим.

Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності.

Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань, він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.6. Участь в анкетуванні. Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувачам вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (Microsoft Forms Office 365), які буде розіслано на ваші університетські поштові скриньки. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

8. Методи навчання

Під час *лекцій та практичних занять* будуть застосовані такі методи навчання:

Пояснення. Тлумачення понять, явищ, принципів, термінів тощо, переважно під час викладання нового матеріалу.

Інструктаж. Надання алгоритму дій для виконання поставленого завдання.

Діалог. За допомогою запитань викладач мотивуватиме здобувачів вищої освіти до відтворення набутих знань, формування самостійних висновків і узагальнень на основі засвоєного матеріалу.

Навчальна дискусія, дебати. Це обговорення важливого питання, обмін думками між здобувачами вищої освіти та/або викладачем, спрямовані не лише на засвоєння нових знань, а й на створення емоційно насиченої атмосфери, яка б сприяла глибокому проникненню в істину.

Ілюстрування. Застосування презентацій, відео та іншого медіа-контенту для підкріплення матеріалу, який пояснюється, обговорюється або завдань, які виконуються.

Самостійне спостереження (навчання, дослідження). Це безпосереднє самостійне сприймання явищ дійсності у процесі навчання.

Письмові та усні контрольні завдання. Самостійна концентрація та відтворення отриманих знань та навичок в умовах обмеженого часу та джерел інформації.

Кейси. Пошук проблемної ситуації реальної діяльності підприємства, через яку спостерігається негативний ефект, та обґрунтування оригінального її рішення, спираючись на відомі факти або необхідність отримання додаткової інформації.

Аналіз. Сутність його полягає у вивченні предметів чи явищ за окремими ознаками і відношеннями, у поділі на елементи, осмисленні зв'язків між ними.

Синтез. Полягає в уявному або практичному поєднанні виокремлених під час аналізу елементів або властивостей предмета в єдине ціле.

Порівняння. За його допомогою встановлюють спільні і відмінні ознаки предметів і явищ.

Узагальнення. Цей метод передбачає перехід від одиничного до загального, від менш загального до більш загального шляхом абстрагування від специфічного і виявлення притаманних явищам загальних ознак (властивостей, відношень тощо) при осмисленні понять, суджень, теорій.

Конкретизації. Допомагає перейти від безпосередніх вражень до розуміння сутності того, що вивчається: результати конкретизації постають у формі прикладів, схем, моделей тощо.

Для заохочення шерінгу ідеями та вільного мовлення в умовах навчання один в одного використовуються **виступи**. Питання навколо певної тем обговорюється у групах і потім оприлюднюється з подальшою дискусією.

9. Ресурси і література

1. Аванесова Н. Е. Економічна безпека як складова національної безпеки. *Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського*. 2015.

Випуск 3. С.178–182.

2. Барикаєв Е.Н. Управління підприємницькими ризиками в системі економічної безпеки. Теоретичний аспект: монографія. Київ: Юнити-Дана, 2015. 23 с.

3. Бойко І.В. Дефініції «ризик», «загроза», «небезпека» як об'єкти наукових досліджень у напрямі економічної безпеки підприємства. *Приазовський економічний вісник*. 2017. Випуск №5(05). С.94–98.

4. Ватченко О. Б., Свистун К. О., Декаплінг в економіці – сутність, визначення і види. *Економічний простір*. 2019. № 141. С. 5–24.

5. Іванова М.І. Визначення рівня економічної безпеки, враховуючи конкурентоспроможність підприємства / М.І. Іванова, А.М. Ткаченко, В.Л. Загорудько. *Підприємництво та інновації*. 2019. №7. С. 52–56.

6. Іванова М.І. Управління дебіторською заборгованістю промислового підприємства як інструмент забезпечення економічної безпеки / М.І. Іванова, О.Г. Грошелева, О.В. Усатенко. *Приазовський економічний вісник*. 2020. № 1(18). С. 87–92.

7. Ivanova M. Economic security management at the meso-level: methodological and legal approach. / Ovcharenko O., Smiesova V., Ivanova M., Kovtun N., Zolotukhina L. *Regional Science Inquiry*, 2021. Vol. XIII, (1), pp. 201–216. URL:

[https://www.rsijournal.eu/ARTICLES/June_2021/RSI_Jun_2021_XIII_\(1\).pdf](https://www.rsijournal.eu/ARTICLES/June_2021/RSI_Jun_2021_XIII_(1).pdf)

8. Ivanova M. Managing economic security of metallurgical enterprises under the conditions of transformation changes in the economy / Ivanova M., Tiutchenko S., Grosheleva O., Fonarova T., Ryzhkov E. *Estudios de Economía Aplicada* 2021. Vol 39, No 5. URL <http://ojs.ual.es/ojs/index.php/eea/article/view/5116>; <https://dx.doi.org/10.25115/eea.v39i5.5116>

9. Ivanova M., Smiesova, V., Tkachenko, A., Boichenko, M., & Arkhynenko, T. Efficiency of the logistics chain as a factor of economic security of enterprises // *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2021. №2(37), С. 151–160. <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v2i37.229950>

10. Козлова В.Я. Сучасні методи оцінки економічної безпеки підприємства. *Вісник Приазовського державного технічного університету*. Серія: Економічні науки. 2018. Вип. 35. С.96–100.

11. Михайленко О.В., Риштун Х.Ю. Ефективна система побудови комплаєнс-контролю в банківських установах. *Економіка та управління підприємствами*. 2018. Вип. № 3(65). С. 120–126.

12. Міщук Є.В. Оцінка стану економічної безпеки гірничодобувних підприємств (на прикладі безпеки майнового стану): науково-виробничий журнал. *Інноваційна економіка*. 1–2'2020 (82). С. 166–179.

13. Момот Т.В. Стейкхолдер-орієнтований підхід до забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств: теоретико-методичні засади впровадження. *ACTUAL PROBLEMS OF ECONOMICS*. 2015. № 8(170), С. 36–44.

14. Овсяк Н. В. Комплаєнс-контроль у сфері трудових правовідносин. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Випуск 23. С. 662–667.

15. Романчик Т.В. Економічна безпека підприємства: функціональні аспекти. *Стратегічні імперативи розвитку туризму та економіки в умовах глобалізації*. Запоріжжя : «Просвіта», 2017. Т. 2. С. 372–374.

16. Сметанко О.В. Сутність внутрішнього аудиту шахрайства в системі корпоративного управління акціонерного товариства. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2015. № 3. С. 22–30.

17. Соломіна Г.В. Форензик – інструмент фінансового розслідування діяльності підприємства. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. 2018. Вип. № 2. С.144–149.

18. Ткаченко А.М., Тютченко С.М. Етапология оцінювання рівня економічної безпеки підприємства за ризик-орієнтованими методами кримінального аналізу. *Сталий розвиток економіки: міжнародний науково-виробничий журнал*. 2019. №4 (45). с. 50–56.

19. Ткаченко А.М., Тютченко С.М. Due Diligence корпоративної звітності як комплекс аналітичних заходів із гарантування економічної безпеки підприємства. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2019. № 3 (94). С. 16–25.

20. Тютченко С.М. Групування методів оцінки економічної безпеки підприємства. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2019. № 1(98). С. 21–25.